ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ — ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਲਾ

'ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਕੋਈ ਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਕੌਮੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਲੀਵਰ (Lever of Power) ਹੈ।'

ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੌਮ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੰਸਥਾਗਤ ਖੇਰੂੰ-ਖੇਰੂੰ, ਦੱਖ-ਦੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਪਾੜਿਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕੌਮੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਣਨੀਤਕ ਹਥਿਆਰ (Lever of Power) ਹੈ। ਇਸੇ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੇਵਾਲ (MD) ਆਪਣੇ ਇਸ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਲੇਖ "The Art of Compromise: The American Founding and Lessons for Sikh Political Unity" ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਬੇਹੱਦ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹੁੰਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਗ੍ਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸਾਲ 1790 ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਝੌਤੇ (Compromise of 1790) ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਂਦਿਆਂ ਬਖ਼ੂਬੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ, ਥਾਮਸ ਜੈਫ਼ਰਸਨ ਅਤੇ ਜੇਮਜ਼ ਮੈਡੀਸਨ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡੂੰਘੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ। ਲੇਖਕ ਇਸ ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ—'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਿਆਂ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਇਹੀ ਰਾਹ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੁਧਾਰ, ਗਲੋਬਲ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ-ਉਤੇਜਕ ਲੇਖ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਨ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਗ੍ਰੇਵਾਲ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ: 'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਾ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੰਕਟ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ (Diaspora) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮੰਚ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਬੇਬਾਕ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਓ, ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੇਖ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ। - ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
209-321-3771

ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਲਾ: ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਈਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਾਰਗ

ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀਏ: ਕਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ

ਵਿੱਤੀ ਸੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਖੇਤਰਾਂ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਡੂੰਘੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਗੰਠੀ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇਜਾਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਪਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1790 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ (Compromise of 1790), ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖਾਕਾ (blueprint) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਮਹਿਜ਼ ਰਜਾਮੰਦੀ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਵਿਛਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਏਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੈਮਿਲਟਨ (Hamilton), ਜੈਫਰਸਨ (Jefferson) ਅਤੇ ਮੈਡੀਸਨ (Madison) ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਜੋਖਮਾਂ (calculated risk) ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ 1790 ਦਾ ਸੌਦਾ—1790 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ—ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਹੋਂਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ—ਜੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ—ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਹ ਸਬਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਖ਼ਤਰਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਛਿੰਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖਲਾਅ (vacuum) ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਪਸੀ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੇ ਤੰਤਰ (reconciliation mechanisms) ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਇੱਕ ਰਿਆਇਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਲੀਵਰ (lever of power) ਵਜੋਂ—ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਲਚਕਦਾਰ ਏਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕੇ।

I. ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੰਕਟ: ਕਲਹਾ, ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਬਿਖਰਾਅ

ਅਮਰੀਕੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੁਰੰਤ ਸਫਿਰਤਾ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਚਨਾਤਮਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਆਫ਼ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ' (Articles of Confederation) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ:

- ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਈਆਂ।
- ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਧ ਗਈ।
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੋਰਡਨ ਐਸ. ਵੁੱਡ (Gordon S. Wood) ਇਸ ਦੌਰ ਨੂੰ 'ਸੰਸਥਾਗਤ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ' ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੰਕਟ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ।

II. ਹੈਮਿਲਟਨ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ: ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ

1789 ਵਿੱਚ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਸਕੱਤਰ (Secretary of the Treasury) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਹੈਮਿਲਟਨ (Alexander Hamilton) ਨੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਪਬਲਿਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ' (1790) ਨੇ ਇੱਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ:

- ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘੀ (ਕੇਂਦਰੀ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣਾ (Federal assumption)
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੀਕਰਨ
- ਜਨਤਕ ਸਾਖ (public credit) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ
- ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ

ਹੈਮਿਲਟਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਸੂਝ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ: ਆਰਥਿਕ ਏਕੀਕਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੰਧ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾਇਆ।

ਕਰਜ਼ਦਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਹੈਮਿਲਟਨ ਸੰਘ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹਿੱਤ (vested interest) ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ।

III. ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਟਕਰਾਅ

ਹੈਮਿਲਟਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵਰਜੀਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਡੀਸਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਮੈਡੀਸਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ:

- ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਚੁਕਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣਾ ਵਿੱਤੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ।
- ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੰਘੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਡੂੰਘੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ:

- ਉੱਤਰ ਬਨਾਮ ਦੱਖਣ (ਵਪਾਰਕ ਬਨਾਮ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ)
- ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਬਨਾਮ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ
- ਵਿੱਤੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਬਨਾਮ ਗਣਤੰਤਰਵਾਦੀ ਸਾਦਗੀ

ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੇ 1787 ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਦੰਦੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

IV. ਜੇਫਰਸਨ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ: ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੈਫਰਸਨ ਨੇ ਰਸਮੀ ਬਹਿਸ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਜੈਫਰਸਨ ਨੇ ਜੂਨ 1790 ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਨਰ (ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ) ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਸਨ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ, ਜੈਫਰਸਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ' ਦੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੌਦਾ ਸੀ:

- ਮੈਡੀਸਨ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨਗੀ ਬਿੱਲ (assumption bill) ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ।
- ਹੈਮਿਲਟਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ।

ਇਸ ਸੌਦੇ ਨੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ।

V. ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਬਣਤਰ (Architecture)

1790 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ:

1. ਆਪਸੀ ਲੇਣ-ਦੇਣ (Reciprocity) : ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਨੇ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਛੱਡਿਆ।
2. ਗੈਰ-ਰਸਮੀਤਾ (Informality): ਨਿੱਜੀ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਉਹ ਲਚਕਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜੋ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3. ਰਣਨੀਤਕ ਤਰਜੀਹ (Strategic Prioritization): ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ।
4. ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ (Temporal Vision): ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ।

ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ-ਸੁਚੀ ਰਾਜਨੀਤੀ (statecraft) ਸੀ।

VI. ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਤੀ: ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਖਰਾਅ

ਅੱਜ, ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

1. ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਬਜ਼ਾ (Institutional Capture): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (SGPC) ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
2. ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ (Leadership Multiplicity): ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
3. ਪ੍ਰਵਾਸੀ (ਡਾਇਸਪੋਰਾ)-ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਕਾਰ ਟੁੱਟਿਆ ਸੰਪਰਕ: ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਥਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।
4. ਸੰਗਠਿਤ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਘਾਟ (Absence of Structured Dialogue): ਉਚ-ਪੱਧਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਲ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਖਰਾਅ ਹੀ ਹਾਵੀ ਹੈ।

VII. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚਾ: ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ

ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੀ ਇੱਕਮਾਤਰ ਹੱਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇ